

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Destek Projesi Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Teknik Destek Projesi

EuropeAid/140562/IH/SER/TR

Döngüsel Ekonominin Finansmanı

Etkin Özen– Dünya Bankası

Döngüsel Ekonomi Çalıştayı
4 Ekim 2022 , Ankara, Türkiye

FINANCE

DÖNGÜSEL EKONOMİNİN FİNANSMANI

4 EKİM 2022

Etkin Özen

Dünya Bankası Kıdemli Finans Sektörü Uzmanı

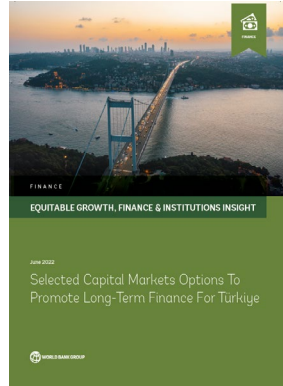
eozen1@worldbank.org

Finans sektörünün yeşil dönüşüm ve döngüsel ekonomi için sermayeyi harekete geçirmesi gerekiyor. Ancak, sürdürülebilir finans henüz emekleme aşamasında

- Bankacılık odaklı bir finansal sistemi (Finansal aktiflerin %90'ı; toplam bankacılık sektörü varlıkları/GSYİH %122'dir).
  - Kurumsal yatırımcıların, sigorta sektörünün, emeklilik fonlarının ve yatırım fonlarının toplam büyüklüğü GSYİH'nın sadece %6'sını oluşturuyor.
- Bankacılık sistemi, reel sektör ve genel ekonomi hem yapısal hem konjonktürel faktörlere bağlı risklere açık durumdadır
  - Yapısal: Kısa vadelerde yüksek döviz borcu (bankalar ve şirketler), borç dolarizasyonu, düşük tasarruf oranı
  - Döngüsel: Yüksek enflasyon, değişken döviz kuru, yüksek kaldıraç

Daha fazla Türk Lirası cinsinden uzun vadeli finansmana erişim, bankaların ve şirketlerin kısa vadeli ve döviz cinsinden borçlanma ve borç çevirme ve finansal istikrar risklerini azaltacaktır (bkz . [Türkiye Ekonomik İzleme](#)).

- Türkiye'nin enerji, konut ve ulaşım sektörlerindeki 482 milyar dolarlık mevcut ihtiyacına ek olarak RNZP'ye 2022-40 yılları arasında **165 milyar dolar** yatırım yapması gerekiyor ([CCDR, 2022](#)).
- Bu yatırımın yarısının özel sektörden gelmesi gerekecek ancak, mevcut yeşil finans gerekli ihtiyacın gerisinde kalıyor.
- Su anda yeşil finansman, büyük ölçüde yenilenebilir enerji için banka kredilerinden oluşmaktadır. Türkiye yeşil tahvil ihracında emsal yükselen piyasaların gerisinde kalıyor ([Selected Capital Markets Options for Türkiye](#)).
- Yeşil sermaye piyasası araçları, makro finansal koşulların yanı sıra daha etkin bir düzenleme ve politika çerçevesinden (örneğin, yeşil veya sürdürülebilir yatırımlar için sınıflandırma (taksonomi)) faydalanabilir - bkz . [Unlocking Green Finance in Türkiye](#) ve [Selected Capital Markets Options for Türkiye](#).

Ekonomik Reform Programı ve İklim Konseyi tarafından yapılan beyanlar daha yeşil bir finans ekosistemi için gerekli ivmeyi yaratabilir

- Kamu sektörünün sürdürülebilir finansmana yönelik güçlü yönelimi (Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylaması dahil) ve uluslararası yatırımcıların artan iştahı (örneğin, AB Yeşil Anlaşması'nın teşvikiyle) fırsatlar ve zorlukları bir arada sunmaktadır.
- Finansal Sektör Düzenleyicileri çabalarını artırdı:
  - BİST, sürdürülebilirliğin desteklenmesine yönelik adımlar attı
  - SPK 2020'de borsaya kote şirketler için Sürdürülebilirlik ilkeleri tanımladı
  - SPK, 2022'de Yeşil Borç Enstrümanlarına İlişkin Kılavuz İlkeleri yayınladı;
  - Hazine ve Maliye Bakanlığı, tematik kamu tahvili ihraç etmeyi düşünüyor ve bunun için Kasım 2021'de bir Sürdürülebilir Finans Çerçeve Dökümanı yayınladı;
  - BDDK, 2022-25 için Sürdürülebilir Bankacılık Stratejisi yayınladı;
  - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, diğer paydaşlarla koordineli olarak ulusal bir yeşil finans stratejisi ve yeşil taksonomi üzerinde çalışmakta;
  - Konya İklim Şurası kararları yakın zamanda kamuya açık hale gelerek yeşil finans çerçevesi için bir yol haritası oluşturulmasını sağladı.
- AB'deki gibi yaygın olan taksonomiler üzerine modellenen birleşik bir yeşil taksonominin yanı sıra veri paylaşımı ve raporlamasına yönelik düzenlemeler kamu ve özel yatırımları artıracaktır.

Finansı Harekete Geçirin

- Yeşil, mavi veya sürdürülebilir finans üzerine genel bir strateji veya yol haritası oluşturmak, finans sektörü politikalarını, düzenlemelerini ve teşviklerini çevre ve iklim hedefleriyle uyumlu hale getirecektir.
- İklim değişikliğinin hem risklerini hem de fırsatlarını kapsayan bir yol haritası, eylemlerin önceliklendirilmesine ve finansal ve çevresel politika yapıcılar, düzenleyiciler ve finans kurumları dahil olmak üzere farklı paydaşların faaliyetlerini koordine etmeye yardımcı olabilir. Ayrıca, potansiyel yatırımcılara net sinyaller sağlayacak ve artan yeşil yatırımlar için elverişli bir ortam yaratılmasına yardımcı olacaktır.
- Raporlama ve veri paylaşımı gereklilikleri ile yeşil, mavi veya sürdürülebilirliğe dayalı bir sınıflandırma (taksonomi), şeffaflığı teşvik edebilir ve daha yeşil ve sürdürülebilir bir ekonomiye geçişi finanse etmek için kamu ve özel yatırımları artırabilir.
- Ulusal kalkınma bankaları ve kredi garanti fonu gibi yapılar, finansal yenilik ve risk paylaşımı araçları dahil olmak üzere yeşil geçiş için özel sektör finansmanı harekete geçirmede oldukça etkili olabilir.
- Yeşil/Sürdürülebilir tahvil ve sukuk ihraçlarına yönelik garantiler ve geçici maliyet düşürücü teşvikler bu borçlanma araçlarına ait piyasaların derinleşmesinde rol oynayabilir.
- Sigorta ve emeklilik fonlarının daha yeşil bir yatırım stratejisi benimsenmesinin sağlanmasının yanısıra iklim riskleriyle mücadele araçlarının geliştirilmesi teşvik edilebilir: Bkz. afet tahvilleri, özel ve belediye varlık sigortası, afet sigortası risk havuzları, hava koşullarıyla ilgili parametrik sigorta ürünleri.
- Kamu-Özel sektör karma iklim finansmanı harekete geçirilirse, belediyeler düşük karbonlu, iklime dayanıklı kentsel kalkınmada önemli bir rol oynayabilir.

Kaynak: CCDR Türkiye (Dünya Bankası, 2022)

Daha Yeşil Bir Finans Sektörü İçin Dünya Bankası ve Diğer UFK'ların Rolü

Finansal Raporlama

- İklim riski bilgisine sahip yatırımlar için şeffaflığı desteklemek için **sınıflandırmalar (taksonomi) ve raporlama standartları**.
- Çevresel kredi derecelendirmeleri, harici değerlendirme kuruluşları (ör. doğrulama, belgelendirme, güvence)

Risk Yönetimi

- Haneleri, işletmeleri ve hükümetleri iklim şoklarına ve afetlere karşı korumaya yönelik **iklim riski finansman araçları**
- Riski yönetmek, finansal istikrarı artırmak ve daha yeşil yatırımları teşvik etmek için **ihtiyatlı düzenlemeler ve stres testi**

Yeşil Finans

- Pozitif iklim etkisi ve finansal getirisi olan yatırımlara olanak tanıyan yeşil finansman araçları (örneğin yeşil tahviller, yeşil konut finansmanı, afet tahvilleri vb.)
- Yeşil yatırımcılar, kurumsal yatırımcıları yatırım stratejilerine iklimi dahil etme konusunda desteklemek
- Özel sermaye seferberliği: küresel + yerel GOÜ yatırımcıları ve yatırım ortaklıkları

Analitik Çalışmalar ve Danışmanlık Hizmetleri (Örneğin, FSAPs, Country Climate Development Report , Unlocking Green Finance in Turkey)

Küresel Platformlarda Temsil (e.g., FSB, TCFD, NGFS, G7, G20, InsuResilience Global Partnership, Coalition of Finance Ministers)

Doğrudan Finansman ve Finansman İşbirlikleri

ÖZET: Yeşil/Sürdürülebilir Tahvil ve Sukuk Piyasasına Yönelik Potansiyel Politikalar

Öneri	Öncü Kuruluş	Öncelik	Zaman
Tematik Tahvil/Sukuk Odaklı Sermaye Piyasaları için Yeşil Finans Ekosistemi ve Sürdürülebilir Finans			
Birleşik bir yeşil taksonomi (sınıflandırma) geliştirin	ÇŞİDB	Yüksek	Kısa Vadeli
Finans sektörü için bir sınıflandırma oluşturulması ve yeşil bir finans ekosisteminin geliştirilmesi de dahil olmak üzere, sürdürülebilir finans gündeminde başı çeken bir koordinasyon birimi belirleyin.	HMB	Yüksek	Kısa Vadeli
Anlaşma tedarikini (özellikle KOBİ'ler için) ve ortak yatırımları kolaylaştırın	SPK	Yüksek	Kısa Vadeli
Türk tematik tahvillerinin hem olası ihraççılarına hem de yatırımcılarına yönelik tematik tahvil okuryazarlığı ve farkındalık faaliyetleri yürütün	SPK, BİST	Orta	Kısa Vadeli
Finansal kurumlara (bankalar gibi) tematik tahvil ihraç etme ve yeşilleşen KOBİ'lere kredi verme teşvikleri ile caydırıcı unsurların (vergi gibi) kaldırılması dahil olmak üzere tematik tahvil/sukuk ihraç edenler için finansal teşvikler oluşturmayı değerlendirin.	HMB , SPK, BİST	Orta	Kısa Vade/Orta Vadeli
Tematik tahvil/sukuk doğrulayıcıları için bir güvence ve sertifikasyon sisteminin tanıtılması	SPK	Yüksek	Orta Vade
Kurumsal yatırımcıların tematik tahvillere/sukuklara yatırım yapmalarını sağlamak ve teşvik etmek	SPK	Yüksek	Kısa Vade/Orta Vadeli
Tahviller için Risk Paylaşım Aracı			
Olası bir tahvil garanti fonu programı hakkında kalkınma ortakları ve piyasa katılımcıları ile istişarelerde bulunmak; Tahvil garanti fonunun fizibilitesini ve tasarımını değerlendirmek, geçmiş ve mevcut programlardan dersler ve deneyimler çıkarmak	SPK, HMB	Yüksek	Kısa Vadeli

ÖZET: Girişim/Özel Sermaye Finansmanına Yönelik Potansiyel Politikalar

Öneri	Öncü Kuruluş	Öncelik	Zaman
Sermaye /Girişim Sermayesi Finansmanı			
Potansiyel genişleme alanlarını belirlemek ve şirketler için eşit şartlar yaratmak için özel sermaye yatırımlarında devletin rolünü gözden geçirin	TCMB, HMB, ilgili kamu yatırımcıları	Yüksek	Orta Vadeli
Anlaşma sağlamayı (özellikle KOBİ'ler için) ve ortak yatırımları kolaylaştırmak için platformlar oluşturun	SPK, ilgili birlikler ve kuruluşlar	Orta	Orta Vadeli
Özel sermaye için farkındalığı ve bilgi paylaşımını artırmak	SPK, birlikler ve kuruluşlar	Orta	Uzun Vadeli
Yeşil yatırım da dahil olmak üzere boşluk alanlarını hedeflemek için stratejik bir özel sermaye yatırım fonunu değerlendirin ve bir fizibilite çalışması yürütün	HMB, SPK	Yüksek	Orta Vadeli

DÜNYA BANKASI olarak İklİmle ilgili finansal riskler ve fırsatlar konusunda 50'den fazla ülkede faaliyet gösteriyoruz

Fas

- CAT-DDO / Risk Finansmanı Stratejisi
- İklim stres testi
- Denetim yönergeleri / düzenlemeleri ve izleme
- taksonomi
- Eğitim ve etkinlikler

Filipinler

- CAT-DDO'su
- FSAP iklim analizi
- Tayfun stres testi
- Denetim yönergeleri ve izleme
- Taksonomi, ESG raporlama/açıklama yönergeleri/izleme, kurumsal yatırımcılar için yönergeler
- Eğitim ve etkinlikler

Kolombiya

- Taksonomi + yeşil standartlar
- İklim stres testi
- İklim + ESG raporlama standartları yatırımcıları ve ihraççıları

Güney Afrika

- Afet Risk Finansmanı teşhisi
- FSAP iklim analizi
- İklim stres testi
- Denetim yönergeleri ve izleme
- Eğitim ve etkinlikler

Malezya

- Biyoçeşitlilik risklerinin değerlendirilmesi
- denetim yönergeleri
- taksonomi
- Çalıştaylar ve seminerler
- Yeşil Sukuk

Açıklama & Raporlama

Risk yönetimi

Yeşil finans

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Dinlediđiniz için teŖekkürler.

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPACevre

@turkiyedonguseleekonomi

@ipa.cevre

@trdonguseleko

@ipacevre

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre/Çevre TÜRKİYE

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre

dongusel.csb.gov.tr